

Erasmuse programmi raames õpitu arvestamine, ülekandmine ja akadeemilisel õiendil kajastumine (kokkuvõte uurimusest)

Koostanud:

Ulvi Maamees
Eesti ENIC/NARIC keskus
Sihtasutus Archimedes

Tallinn, detsember 2013

Sissejuhatus

Koostöös Sihtasutus Archimedese Hariduskoostöö keskuse kõrghariduse bürooga viis Eesti ENIC/NARIC keskus ajavahemikul 04.10-20.12.2013 läbi uurimuse Erasmuse programmi raames sooritatud õpingute arvestamisest ja ülekandmisest akadeemilisel õiendil Eesti kõrgkoolides. Uuring käsitleb esmakordselt ka Erasmuse programmi raames sooritatud praktika ülekandmist ning kajastamist akadeemilisel õiendil.

Esimest korda toimus uuring sooritatud õpingute arvestamisest ja ülekandmisest akadeemilisele õiendil novembrist 2009 kuni veebruarini 2010. Kokkuvõtte on avaldatud SA Archimedes kodulehel ¹.

Lisaks nimetatud kokkuvõttes kõrgkoolidele antud soovitusele ning välja toodud üldisele heale tavale välisõpingute raames sooritatud õpingute ülekandmiseks, on 2011 a. novembris Eesti ENIC/NARIC keskuse poolt välja töötatud akadeemilise õiendi täitmise juhend², mis sisaldab konkreetseid juhiseid õpingute vormistamiseks akadeemilisel õiendil.

Võttes aluseks 2009/2010 toimunud uuringu tulemused ja akadeemilise õiendi täitmise juhendi, annab käesolev uuring võimaluse hinnata kas ning millises ulatuses on Eesti kõrgkoolides muutunud Erasmuse programmi raames sooritatud õpingute arvestamine ning kandmine akadeemilisele õiendile.

Uuringu peamised eesmärgid olid:

- anda ülevaade Erasmuse programmi raames sooritatud kõrghariduse esimese ja teise astme õpingute sh praktika arvestamisest ja kandmisest akadeemilisele õiendile Eesti kõrgkoolides;
- tuua välja olulisemad kitsaskohad õpingute ja praktika arvestamisel ning anda kõrgkoolidele asjakohast tagasisidet ja soovitusi akadeemilise õiendi täitmiseks;
- analüüsida õpingute arvestamist ning ülekandmist võrdluses 2009/2010 läbi viidud samasisulise uuringuga ning tuua välja olulisemad muutused ning arengud.

Uuringu tulemused baseeruvad Eesti kõrgkoolide poolt esitatud dokumentidele, milleks olid õppe- või praktikalepingud, välisriigi kõrgkooli poolt väljastatud õiendid või muu asutuse poolt väljastatud tõendid praktika toimumise kohta, õpingute ülekandmisprotsessi kajastavad dokumendid ja akadeemilised õiendid.

Kokku osales projektis 15 Eesti kõrgkooli.

Ülikoolid

- Eesti Kunstiakadeemia

¹ http://www2.archimedes.ee/hkk/File/Erasmus/Erasmus_uuring_final.pdf

² *Akadeemilise õiendi täitmise juhend* (akadeemilistele õienditele, mis antakse välja alates 01.01.2012), koostaja Gunnar Vaht, Eesti ENIC/NARIC keskus, Sihtasutus Archimedes, Tallinn, november 2011

- Eesti Maaülikool
- Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
- Estonian Business School
- Tallinna Tehnikaülikool
- Tallinna Ülikool
- Tartu Ülikool

Rakenduskõrgkoolid

- Eesti Infotehnoloogia Kolledž
- Eesti Lennuakadeemia
- Euroakadeemia
- Sisekaitseakadeemia
- Tallinna Tehnikakõrgkool
- Tallinna Tervishoiukõrgkool
- Tartu Kõrgem Kunstikool
- Võrumaa Kutsehariduskeskus

Õigusaktid ja regulatsioonid ning õpingute tunnustamine

Osaõpingute ehk õppeperioodide arvestamist ja tunnustamist reguleerib Euroopa regioonis Lissaboni tunnustamise konventsioon (1997), mille Eesti on ratifitseerinud ning mille kohaselt tunnustatakse teises riigis kõrghariduse õppekava raames läbitud õppeperioode.

Siseriiklikult reguleerib välisriigis läbitud õppeperioodide hindamist ja tunnustamist Vabariigi Valitsuse 06.04.2006. a määrus nr 89 „Välisriigi haridust tõendavate dokumentide hindamise ja akadeemilise tunnustamise ning välisriigis antud kvalifikatsioonide nimetuse kasutamise tingimused ja kord“. Määruse kohaselt tunnustatakse välisriigi õppekava raames läbitud õppeperioode õpingute jätkamiseks samal kõrgharidusastmel. Õppeperioodi arvestatakse Eesti kõrgharidusastme õppekava täitmisel suurimas võimalikus mahus vastavalt õppeasutuse kehtestatud korrale (§12 lg.2).

Välisriigis sooritatud varasemate õpingute akadeemilisele õiendile kandmist reguleerib Vabariigi Valitsuse määrus „Diplomi ja akadeemilise õiendi statuut ja vormid“.

Hariduskoostöökeskus koostab igal aastal Erasmuse programmis osalevatele kõrgkoolidele LLP/Erasmus koordinaatorite käsiraamatu, mis sätestab täpsemad protseduurireeglid Erasmuse programmi raames sooritatud õpingute ning praktika arvestamiseks.

Õppe- ja praktikalepingud

Õppe- ja praktikaleping kohustab kodukõrgkooli vastavalt lepingule sooritatud ainekursuseid või praktikat kokku lepitud mahus üle kandma ning arvestama seda osana oma õppekavast. Kui esialgset õppe- või praktikalepingut muudetakse, tuleb see vormistada kirjalikult lepingu lisana.

Õppe- või praktikalepingu esitasid kõik uuringus osalenud kõrgkoolid, õppelepinguid esitati kokku 28 ning praktikalepinguid 16.

Sagedamini esinevaks probleemiks nii käesolevas uuringus esitatud õppelepingute puhul kui ka 2009/2010 uuritud õppelepingute juures oli reaalselt sooritatud ainekursuste ning nende mahu mittevastavus õppelepingus fikseeritule.

Ligikaudu 28% seekordse uurimuse raames esitatud õppelepingutes ning 22,7% eelneva 2009/2010 uuringu käigus esitatud õppelepingutes ei vasta reaalsed sooritused kokkulepitule. Enamasti puudub muudatusi kajastav lepingu lisa, st hilisemad muudatused õppelepingutes on jäetud vormistamata.

Näide

Õppelepingus fikseeritud ainekursused	Tegelikult sooritatud ainekursused (lepingu lisa vormistamata)
<i>Suomi 1A (3 ECTS)</i>	<i>Suomi 1A (2 ECTS)</i>
<i>Fashion Illustration (3 ECTS)</i>	<i>Suomi 1B (2 ECTS)</i>
<i>Clothing Pattern Design for Menswear II (3 ECTS)</i>	<i>Suomi 2A (2 ECTS)</i>
<i>Womenswear (5 ECTS)</i>	<i>Optional Studies Printing Project (2 ECTS)</i>
<i>Printed Fabric and Dyeing (4 ECTS)</i>	<i>Womenswear (5 ECTS)</i>
<i>Looking at Art (4 ECTS)</i>	<i>Menswear (5 ECTS)</i>
<i>Menswear Workshop (6 ECTS)</i>	<i>Fashion Illustration (3 ECTS)</i>
<i>Basic Knitting (2 ECTS)</i>	<i>Pattern Design for Womenswear I (4 ECTS)</i>
	<i>Clothing Pattern Design for Menswear I (3 ECTS)</i>
	<i>Clothing Pattern Design for Menswear II (3 ECTS)</i>
	<i>Womenswear Workshop (9 ECTS)</i>
	<i>Menswear Workshop (9 ECTS)</i>
	<i>Menswear Workshop (6 ECTS)</i>
	<i>Introduction for Textile printing (1 ECTS)</i>
Kokku: 29 ECTS	Kokku: 56 ECTS

Enamus õppelepingutest oli korrektselt vormistatud, vähestel juhtudel esines eksimusi:

- mõnel juhul ei vasta õppelepingus märgitud konkreetse ainekursuse maht reaalsele sooritusele;
- ühel juhul on lepingus tehtud käsitsi muudatus (mahatõmbamine) selliselt, et ei ole arusaadav, kelle poolt see tehtud on;
- ühel juhul puudub õppelepingul üliõpilase allkiri;
- ühel juhul puudub õppelepingult vastuvõtva kõrgkooli esindaja nimi ja allkiri;
- ühel juhul puuduvad õppeplaanis ainekursuste mahud, ainekoodid, kogu planeeritud õppetöö maht on fikseerimata.

Sarnaselt 2009/2010 uuringu tulemustele on enamus tudengeid Erasmuse programmi raames planeerinud õppida täiskoomusega ning registreerunud ühes semestris ainekursustele mahus 20-32 ECTS ainepunkti, kuid näiteks ühel juhul on üliõpilasel võimaldatud üheks semestriks registreeruda õppeainetesse ebamõistlikult suures mahus – kokku 49,5 ECTS.

Praktika osas oli kõigis esitatud lepingutes küll fikseeritud praktika käigus omandatavad teadmised, oskused ja pädevused kuid pooltel juhtudel oli kokku leppimata sooritatava välispraktika maht ainepunktides. Esitatud praktikalepingutest (16) on kaheksas lepingus jäänud määratlemata planeeritava praktika maht ainepunktides.

Kui praktika sooritatakse välisriigi kõrgkoolis, on praktikalepingutes praktika maht ainepunktides enamasti määratletud. Kui praktika partneriks on muu asutus, ei ole sooritatava praktika maht ainepunktides enamusel juhtudel lepingus fikseeritud.

Lepingutes määratletud ainepunktide maht sarnase pikkusega praktika eest erineb kõrgkoolide lõikes. Keskmiselt kolme kuu pikkuse praktika mahud on vahemikus 12-27 ECTS ainepunkti. Arvestuslikult oleks korrektne maht selline, et üks täiskoomusega praktikanädal vastab 1,5 ECTS ainepunktile.

Ühel juhul on praktikalepingus praktika pikkuseks märgitud ajavahemik 01.11.2011-01.07.2012 (kokku 8 kuud), kuid välisriigi õppeasutuse poolt väljastatud kinnitus praktika sooritamise kohta tõendab praktika toimumist ajavahemikul 01.11.2011-01.03.2012 (4 kuud), st oluliselt väiksemas mahus, kui kokku lepitud (lepingu lisa praktika pikkuse muutmise kohta esitatud ei ole).

Välisriigi õppeasutuste ning asutuste poolt väljastatud tõendid

Välisriigi kõrgkooli või muu asutuse poolt väljastatud õpingute läbimist või praktika sooritamist tõendav õiend on peamine dokument, mille alusel toimub Erasmuse programmi raames läbitud õpingute, sh. praktika ülekandmine ning arvestamine kodukõrgkoolis. Hea tava kohaselt vastavad sooritatud ainekursused nii sisult kui mahult õppelepingus ning selle lisa(de)s fikseeritud õppeplaanile.

Peamine probleem, millele on tähelepanu juhitud ka 2009/2010 uuringus on, et suur enamus esitatud õienditest ei sisalda informatsiooni sooritatud õpingute taseme (s.o. kõrghariduse esimene või teine aste) kohta. Võttes arvesse, et vaid samal kõrgharidusastmel sooritatud

aineid on võimalik arvestada osana õppekava täitmisel, on väga oluline, et vastav info oleks märgitud välisriigi kõrgkooli poolt väljastatud õiendile.

Vaid kolmel (st ligikaudu 10%) välisriigi kõrgkooli poolt väljastatud õiendil (kaks magistriõppe ja üks rakenduskõrgharidusõpingute tasemel) on selge, kas õpingud on toimunud kõrghariduse esimese või teise astme õppekava järgi. 2009/2010 läbi viidud uuringus on välja toodud, et 75% esitatud õienditel puudus viide välisriigis toimunud õpingute taseme (kõrgharidusastme) kohta. Enamikel juhtudel ei ole esitatud õiendite põhjal iseseisvalt (ainekoodide, õppeasutuse kodulehe vms abil) võimalik sooritatud õpingute taset kindlaks määrata, vastava info saamiseks tuleb kontakteeruda õiendi väljastanud kõrgkooliga.

Üldiselt sisaldavad välisriikide kõrgkoolide poolt väljastatud õiendid piisavalt informatsiooni sooritatud õpingute, ainekursuste mahu ning tulemuste kohta.

Kõikidel välisriigi kõrgkoolide poolt väljastatud õienditel oli sooritatud õppetöö maht märgitud ECTS ainepunktides.

Õppetöö tulemusi on hinnatud vastava riigi kohalikus hindamissüsteemis, pooltel juhtudel on täiendavalt juurde lisatud ECTS hindamisskaala. 2009/2010 toimunud uuringu käigus ilmnenud üksikud puudused, kus välisriigi kõrgkoolis on õppetööd hinnatud vaid ECTS hindamissüsteemis või puudus väliskõrgkoolis kasutatud hindamissüsteemi kirjeldus, seekord ei esinenud. Vaid ühel juhul on välisriigi kõrgkooli poolt väljastatud õiend, mis tõendab küll ainekursuste sooritamist, kuid sooritusi ei ole hinnatud.

Ühel juhul on välisriigi kõrgkool väljastanud õiendi, mis ei tõenda õpingute sooritamist vastavalt õppelepingule ning ei ole alusdokumendina piisav ainekursuste ülekandmiseks. Esitatud õiendil puudub loetelu sooritatud ainekursustest, nende mahtudest ning tulemustest, on vaid märges, et õpingud toimusid teatud perioodi vältel.

Õpingute arvestamine ja ainepunktide ülekandmine

Vastavalt diplomi statuudile ning akadeemilise õiendi täitmise juhendile kantakse välisriigis varasemalt läbitud õpingud üle välisriigi kõrgkooli poolt väljastatud õiendil märgitud originaalsoorituseksena.

Kui 2009/2010 uuringu põhjal oli välisriigi kõrgkoolis sooritatud ainete täies mahus ning originaalsooritustele vastav ainete ülekandmine pigem erand, siis antud uuringu põhjal võib väita, et Erasmuse programmi raames sooritatud õpingud on täies mahus üle kantud 67% juhtudest. Enamasti kantakse üle ning arvestatakse õpingute osana ka need sooritatud ainekursused, mis ei ole eelnevalt õppelepinguga fikseeritud, kuid mida on võimalik arvestada osana õppekava täitmisel.

Ligikaudu 30% juhtudest ei ole kõiki õppelepinguga kinnitatud ja välisriigis sooritatud aineid üle kantud.

Põhjuseid õpingute osaliseks ülekandmiseks võib olla mitmeid – mõnel juhul on ülekandmata ainekursused, mis ei ole eelnevalt õppelepinguga fikseeritud. Mõnel juhul on esitatud dokumentidest näha, et vastavalt tudengi avaldusele soovitakse vaid teatud ained üle kanda, kahel juhul ilmneb, et üle kanda ei soovita just madalametele tulemustele sooritatud aineid.

Näide

Õppelepingus fikseeritud ained	Välisriigis sooritatud ained	Üle kantud ained
<i>Design Project – Composition and Materiality</i> (15 ECTS)	<i>Design Project – Composition and Materiality</i> (ECTS hinne C)	
<i>People and Environment</i> (15 ECTS)	<i>People and Environment</i> (ECTS hinne C)	
<i>Design Project – Site, Concept and Theory</i> (15 ECTS)	<i>Design Project – Site, Concept and Theory</i> (ECTS hinne B)	<i>Design Project – Site, Concept and Theory</i>
<i>Digital Landscape Visualiation</i> (15 ECTS)	<i>Digital Landscape Visualiation</i> (ECTS hinne A)	<i>Digital Landscape Visualiation</i>

Samuti võib põhjuseks olla, et kodukõrgkooli eriala-, kohustuslike- ja valikainete hulgas vastavaid aineid ei ole.

Positiivse arenguna võib välja tuua, et vaid kahel juhul on ainete ülekandmisel originaalsoorituse mahtu vähendatud, kõikidel teistel juhtudel on ainekursus üle kantud vastavalt originaalsoorituse mahule. Juhtumeid, kus ainete ülekandmisel oleks antud rohkem ainepunkte võrreldes originaalsooritusega, ei esinenud.

Õpingute ülekandmisega seotud dokumentidest (tudengite taotlused, esildised, komisjoni protokollid, otsused vms.) selgub, et kuigi arvestataval hulgal välisriigis sooritatud õppeaineid kantakse üle erialaaineteks ning tegemist ei ole olukorraga, kus kõik või suur enamus ainekursusi kantakse üle vaid vabaaineteks, esineb arvukalt on juhtumeid, kus õppekavad on täidetud ebamõistlikult suurte mahtudega.

Esitatud akadeemiliste õiendite põhjal selgub, et tervelt 38% juhtudest on õppekava täidetud selliselt, et nominaalne õppekava maht on ületatud vähemalt 15 või enama ainepunkti võrra, mis ajaliselt tähendab vähemalt poole semestri pikkust lisaaega õppekava täitmisel.

Näited

- 1) Rakenduskõrghariduse õppekava (4 aastat; 240 ECTS) on täidetud mahus 338 ECTS ainepunkti. Õpingud sisaldavad Erasmuse programmi raames sooritatud praktikat mahus 20 ECTSi ning õpinguid välisriigi kõrgkoolis mahus 62 ECTS.
- 2) Magistriõppe õppekava (2 aastat; 120 ECTS) on täidetud mahus 149 ECTS ainepunkti. Õpingud sisaldavad Erasmuse programmi raames sooritatud õpinguid mahus 30 ECTS.

Erasmuse programmi raames sooritatud õpinguid tuleb arvestada osana õppekava täitmisel, mitte käsitleda õppekava nõudeid täiendavate lisaõpingutena.

Ühel juhul puudub korrektne alusdokument, mis võimaldaks sooritatud aineid üle kanda. Välisriigi kõrgkooli poolt on väljastatud üldine tõend tudengi õppimise kohta antud kõrgkoolis teatud ajavahemiku vältel. Õiendil puuduvad andmed läbitud ainekursuste mahu või tulemuste kohta, kuid kodukõrgkooli poolt on õpinguid üle kantud mahus 31 ainepunkti.

Kokkuvõtteks võib järeldada, et võrreldes 2009/2010 uuringu tulemustega on Erasmuse programmi raames sooritatud õpingute ülekandmise praktika oluliselt paranenud, suurenenud on juhtumite arv, kus kõik sooritatud ainekursused kantakse üle täies mahus, vastavalt iga aine originaalsoorituse mahule. Samas järeldub, et sageli ei arvestata Erasmuse programmi raames sooritatud õpinguid mitte osana õppekava täitmisel, vaid täiendavate lisaõpingutena, mis üle kandes muudavad täidetud õppekava mahu ebamõistlikult suureks.

Magistritasemel õpingud Erasmuse programmi raames

Kokku on esitatud 9 näidet, kus õpingud välisriigis on toimunud magistriõppe raames. Üheks olulisemaks puudujäägiks välisriigi kõrgkoolide poolt väljastatud akadeemilistel õienditel on info puudumine sooritatud õpingute taseme (kõrgharidusastme) kohta. Vaid kahel juhul on väljastatud õiendil olemas korrektne info, et õpingud on toimunud kõrghariduse teise astme tasemel.

Mõnel juhul tekib põhjendatud kahtlus, kas sooritatud ning üle kantud ainekursuste (näit. *Greek Language*; *Global Marketing*) näol, mis ei ole fikseeritud õppelepingus ega selle lisas, on tegemist kõrghariduse esimese või teise astme ainetega.

Ühel juhul on õpingud magistriõppe raames toimunud välisriigi kõrgkoolis, mis on küll asukoha riigis ametlikult tunnustatud kõrgkool, kuid omab õigust viia läbi õpet vaid kõrghariduse esimese astme (rakenduskõrghariduse) tasemel. Antud õppeasutuses on sooritatud õpinguid 30 ainepunkti mahus, millest 27 ainepunkti on Eesti ülikool üle kandnud magistriõppesse.

Arvestades, et magistriõppesse saab arvestada vaid magistriastmes sooritatud õpinguid, on oluline, et viide magistriastme õpingutele kajastuks välisriigi kõrgkooli tõendil.

Praktika arvestamine ja ülekandmine

Peamised probleemid praktika ülekandmisel on seotud praktika mahtude määratlemisega ning soorituse vormistamisega akadeemilisel õiendil. Hoolimata sellest, kas praktika maht ainepunktides on lepingus fikseeritud või mitte, arvestavad Eesti kõrgkoolid Erasmuse programmi raames sooritatud praktika eest väga erinevas mahus ainepunkte. Mitmel juhul ei

ole praktika arvestamised ja ülekandmised akadeemilisel õiendil vormistatud vastavalt healetavale.

Kõrgkoolide lõikes on sama pikkusega praktika üle kantud väga erinevas mahus. Näiteks kolme kuu pikkuse välispraktika ülekandmisel on Eesti kõrgkoolid andnud ainepunkte vahemikus 3 kuni 34 ECTS ainepunkti või pole andnud üldse.

Erinevusi praktika mahtude arvestamisel esineb ka ühe kõrgkooli siseselt, kus antakse sama perioodi (3 kuud) vältel sooritatud praktika ülekandmisel ainepunkte mahus 11 kuni 34 ECTS ainepunkti. Kuigi õppekavad, mille raames välispraktika sooritati, on erinevad, ei tohiks sama perioodi vältel täiskoormusega sooritatud praktika maht nii suures ulatuses erineda. Arvestuslikult oleks korrektne maht selline, et üks täiskoormusega praktikanädal vastab 1,5 ECTS ainepunktile.

Üheks põhjuseks, miks sarnase pikkusega praktikaperioodide eest erinevas mahus ainepunkte antakse võib olla puudulikult vormistatud praktikalepingud, mis võimaldavad Eesti kõrgkoolidel sooritatud praktika eest hiljem mitte alati selgetel ja läbipaistvatel alustel ainepunkte arvestada.

Nii praktikalepingutel kui praktika toimumist tõendaval kinnitusel puudub sageli sooritatud praktika maht ECTS ainepunktides. Isegi kui praktika maht on praktikalepingus fikseeritud või (õppe)asutuse poolt väljastatud kinnitusel märgitud, ei tähenda see, et akadeemilisele õiendile oleks praktika üle kantud lepingus kokku lepitud või välisriigi (õppe)asutuse poolt tõendatud mahus.

Esitatud dokumentide põhjal saab välja tuua peamised probleemid välisriigis sooritatud praktika ülekandmisel.

- 1) Praktikalepingus on sooritatava praktika maht ECTS ainepunktides fikseeritud, kuid praktika ülekandmisel antakse selle eest kokkulepitust vähem ainepunkte (4 juhtumit).

Näide

Praktikalepingus on fikseeritud, et kolme kuu pikkuse praktika eest saab tudeng 12 ainepunkti, kuid kodukõrgkool on selle praktika eest andnud vaid 3 ainepunkti, kusjuures praktika on arvestatud vabaaineks.

- 2) Praktikalepingus on sooritatava praktika maht ECTS ainepunktides fikseeritud, kuid praktika ülekandmisel antakse selle eest kokkulepitust rohkem ainepunkte (2 juhtumit).

Näide

Praktikalepingus on fikseeritud, et kolme kuu pikkuse praktika eest saab tudeng 27 ainepunkti, kuid kodukõrgkool on selle praktika eest andnud 34 ainepunkti.

- 3) Praktikalepingu ega välisriigi (õppe)asutuse tõendiga ei ole sooritatava praktika maht ainepunktides määratletud, kuid sooritatud praktika kantakse üle kodukõrgkoolile sobivas mahus (5 juhtumit).

Näide

Praktika lepingus on fikseeritud, et tudeng sooritab kolme kuu pikkuse praktika, mille maht on ainepunktides kokku leppimata. Kodukõrgkool on praktikat arvestanud 29 ECTS ainepunkti mahus.

Ühel juhul, kus kolme kuu pikkuse praktika maht on lepingus fikseerimata ning ka praktika toimumist tõendaval õiendil puudub sooritatud praktika maht ainepunktides, on välisriigis sooritatud praktika küll märgitud kodukõrgkooli poolt väljastatud akadeemilisele õiendile, kuid praktika eest ei ole antud ühtegi ainepunkti. Kui praktika näol on tegemist õpingute osaga ning õpingud ja ainepunktid on omavahel seotud, jääb arusaamatuks, miks tudengile taolist praktikat võimaldati, mille sooritamise eest kodukõrgkoolis ainepunkte ei anta.

Puudulikult vormistatud praktikalepingud ning välisriigi (õppe)asutuse poolt väljastatud üldise sõnastusega (ilma viiteta praktika mahule) tõendid praktika toimumise kohta võivad hilisemal ülekandmisel tekitada arusaamatusi ning vähendada üliõpilase kindlustunnet, kas ning millises mahus Erasmus programmi raames sooritatud praktikat kodukõrgkoolis õppekava täitmisel arvestatakse ning akadeemilisele õiendile märgitakse.

Vaid neljal juhul vastas ülekantava praktika maht praktikalepingus sätestatule.

On positiivne, et kümnel (62%) juhul on praktika ülekandmine akadeemilisel õiendil vormistatud sarnaselt väliskõrgkoolist üle kantud õppeainetega, korrektselt tähistatud indeksiga, mis viitab (õppe)asutusele, kus praktika sooritati, koos riigi nimega.

Näide

Õppeaine	Maht Ainepunktides (EAP)	Kuupäev	Tulemus
Praktika III-IV*	34,0	20.12.2013	A

*Praktika sooritatud Erasmus programmi raames ajavahemikul 15.09.2012 – 15.12.2012

Asutuse nimi (Riigi nimi)

Esineb ka juhtumeid, kus info välispraktika sooritamise kohta on akadeemilisel õiendi olemas, kuid vormistus ei järgi üldist head tava. Näiteks on asutuse nimi, kus praktika toimus, akadeemilisel õiendil märgitud ilma vastava riigi nimeta, või on asutuse nimi kantud lahtrisse, kus peaks olema õppejõu nimi.

Neljal juhul puudub akadeemistel õienditel märge või viide välispraktika sooritamise kohta. Praktika on üle kantud selliselt, et tõenäoliselt on see asendatud kodukõrgkooli vastava ainekursusega, õppejõu nimeks on märgitud kodukõrgkooli õppejõud ning viide välispraktika sooritamise kohta puudub.

Kuna 2009/2010 toimunud uuringu käigus ei kogutud andmeid praktika arvestamise kohta, ei ole võimalik hinnata, millised on olnud peamised arengud ja muutused võrreldes varasema perioodiga.

Õppetöö tulemused ja hinnete ülekandmine

Välisriigi õppeasutute tõendite kohaselt on õppetööd hinnatud kohalikus hindamissüsteemis, enamikel juhtudel on täiendavalt juurde lisatud hinnete vasted ECTS hindamisskaalal. Eesti kõrgkoolides on õppetöö tulemuste ülekandmisel 56% juhtudel kasutatud eristavat hindamissüsteemi.

Enamasti on hinnete ümberarvestamisel aluseks võetud just ECTS hindamisskaala ning välisriigis saadud tulemused on ECTS skaala abil üks-ühele Eesti kehtivasse hindamissüsteemi üle kantud. Sellega kaasnevad ebatäpsused hinnete ümberarvestamisel, kuna ECTS hindamissüsteem on suhteline ning ECTS hindeksaala ei vasta sellisel kujul Eesti hindamissüsteemi vastavatele hinnetele.

Esineb juhtumid, kus välisriigi hinded on Eesti kehtivasse süsteemi ümber arvestatud ilma ECTS hindeksaala abita. Näiteks on Portugali kõrgkoolis, kus õppetööd on hinnatud 20- palli süsteemis, saadud hindeks „14“ (*Satisfactory*), mis on ümber arvestatud Eesti hindamissüsteemi ning akadeemilisele õiendile on saadud hindeks märgitud „B“ (väga hea).

Sõltumata sellest, millistel alustel välisriigi hinded Eesti süsteemi „konverteerida“, on selline praktika eksitav ning originaaltulemusi moonutav.

Sageli kasutatakse ühe kõrgkooli siseselt erinevat praktikat välisriigi hinnete ülekandmisel. Esineb nii eristavat kui mitteeristavat hindamist. Dokumentide põhjal võib järeldada, et kui välisriigi hindamissüsteem (näit. Norra, Soome, Tšehhi jne) sarnaneb Eestis kasutatavale, on hinded sageli üle kantud eristavas süsteemis.

Kui 2009/2010 läbi viidud uuringu kohaselt kasutas valdav osa kõrgkoole (11 kõrgkooli 14-st uuringus osalenust) ainete ülekandmisel eristavat hindamist, siis käesoleva uuringu tulemused näitavad, et oluliselt on suurenenud kõrgkoolide arv, kus välisriigis saadud hinded kantakse üle mitteeristava hindamisega. On positiivne, et 44% juhtudel on kasutatud mitteeristavat hindamist.

Praktika sooritamist tõendavatel dokumentidel puudub üldjuhul hindeline tulemus, sageli on vastaval tõendil vaid märged, et praktika on sooritatud. Vaid ühel juhul on välisriigi kõrgkoolis sooritatud praktikat hinnatud vastava riigi kõrghariduse hindamissüsteemis.

Kinnitused või aruanded praktika tulemuste kohta on vormistatud väga erinevalt. Mõnedel juhtudel on asutuse poolt väljastatud vaid lühidalt vormistatud kinnitus praktika toimumise kohta, samas võivad praktika tulemused olla kirjeldatud päevase täpsusega, esines ka käsitsi

(hispaania keeles) täidetud praktika aruandeid. Kui praktika sooritati välisriigi kõrgkooli juures, väljastati kinnitus praktika toimumise kohta mitmel juhul akadeemilise õiendi vormis.

Kaheksal juhul, kus välisriigi praktikat ei ole hinnatud, on kodukõrgkool andnud selle eest hinde. Tihti jääb selgusetuks, milliste protseduuride alusel (kas komisjoni ees tulemust kaitstes, vastavat eksamit sooritades vms) on konkreetne hinne antud.

Üle kantud õppeainete märkimine ja kajastumine akadeemilisel õiendil

Täpsed juhised, kuidas võiksid välisriigis sooritatud õpingud kajastuda ning olla vormistatud akadeemilisel õiendil, on välja toodud 2011 a. koostatud Akadeemilise õiendi täitmise juhendis³.

Kõikidel esitatud akadeemilistel õienditel olid välisriigis sooritatud õpingud märgitud kas eraldi plokina või tähistatud indeksiga koos viitega õppeasutusele, kus õpingud toimusid. Enamus kõrgkooli järgis ainete ülekandmise vormistuse osas Akadeemilise õiendi täitmise juhendit.

Välisriigi õppeasutuse nimi, kus õpingud toimusid, tuleb märkida akadeemilisele õiendile originaalis või ametliku ingliskeelse nimega (vastavalt välisriigi õppeasutuse poolt väljastatud õiendile). Esitatud akadeemilistel õienditel esines välisriigi õppeasutuste nimede märkimisel arvukalt vigu ning ebatäpsusi. Mõnel juhul on märgitud vaid välisriigi õppeasutuse nimi, kuid puudub riigi nimi. Ühel juhul on lisaks riigi nimele lisatud ka täpsustav koha/linna nimi, mis on ebavajalik.

Näited ebakorrektsete nimede kasutamise kohta akadeemilisel õiendil:

Akadeemilisele õiendile märgitud kõrgkooli nimi	Korrektne kõrgkooli nimi
Lusofona Humanitaar ja Tehnoloogia Ülikool	<i>Universidade Lusofona de Humanidades e Tecnologias</i>
Universidade Lusofona de Humanidades e Tecnologias	<i>Universidade Lusofona de Humanidades e Tecnologias</i>
Intercollege/University of Nicosia	<i>University of Nicosia</i>
Kreeta University of Technology	<i>Technical University of Crete</i>
Aalto University School of Art and Design	<i>Aalto University</i>
Brno Tehnikaülikool	<i>Vysoké učení technické v Brně/ Brno University of Technology</i>
Hogeschool von Amsterdam	<i>Hogeschool van Amsterdam</i>
University of Applied Sciences Amsterdam	<i>Amsterdam University of Applied Sciences</i>

³ Akadeemilise õiendi täitmise juhend (akadeemilistele õienditele, mis antakse välja alates 01.01.2012), Koostaja Gunnar Vaht, Eesti ENIC/NARIC keskus, Sihtasutus Archimedes, Tallinn, november 2011

Kui 2009/2010 toimunud uuringu kohaselt oli suur osa kodukõrgkooli kandnud akadeemilisele õiendile vaid tõlke ainekursuse originaalnimetusest, siis seekord esitatud dokumentidest nähtub, et enamasti on ülekantud ainekursuste nimetused on akadeemilisele õiendile märgitud nii originaalis kui ka tõlgituna eesti keelde.

Esineb väheseid näiteid, kus välisriigis sooritatud ainekursused on akadeemilisel õiendil loetletud ainult eesti keeles või on märgitud vaid aine originaalnimetus, ilma tõlketa

Ühe ülikooli poolt on välisriigis sooritatud ainekursused akadeemilisele õiendile märgitud originaalis, kuid eestikeelse tõlke asemel on lisatud vaid märged, et tegemist on vabaaine, valikaine, eriala valiku, suunaõppe projektiga vms. Selline praktika ei ole lubatud:

Ainekursuse nimetus välisriigi kõrgkooli väljastatud õiendil	Akadeemilisele õiendile märgitud ainekursus
<i>Techniques at the Hotspot</i>	Suunaõppe projekt VI (Techniques at the Hotspot)
<i>Artistic Drawing</i>	Teaduskonna projekt (Artistic Drawing)
<i>Suomi 1</i>	Vabaaine (Suomi 1)
<i>Film und Television Studies</i>	Eriala valik (Film und Television Studies)

Mõnel juhul ei ole väliskõrgkoolis sooritatud ainekursuse nimi akadeemilisele õiendile märgitud vastavalt originaalsoorituse nimetusele, vaid muudetud kujul:

Aine nimetus väliskõrgkooli väljastatud õiendil	Aine nimetus märgituna akadeemilisele õiendile	Aine tõlge akadeemilisel õiendil
<i>Pattern making and draping</i>	<i>Modelling and Draping</i>	Lõikeõpetus II
<i>Clinical Teaching II – Nursing Care of Adults</i>	<i>Practical Training: Clinical Nursing I</i>	Praktika – Kliiniline õendus

Samuti esineb juhtumeid, kus ainekursuse nimetus on akadeemilisel õiendil märgitud originaalis, kuid aine eestikeelne tõlge tähistab tõenäoliselt kodukõrgkooli ainekursust, mis on asendatud välisriigis sooritatud ainega. Inglisekeelsel *Diploma Supplement*’il ei ole ainekursus enam märgitud originaalis, vaid akadeemilisel õiendil oleva sama aine eestikeelne tõlge on „tagasi tõlgitud“ inglise keelde ja kajastub sellisena *Diploma Supplement*’il.

Originaalsooritus	Ainekursuse eestikeelne nimetus akadeemilisel õiendil	Ainekursuse nimetus <i>Diploma Supplement</i>’il
<i>Design of Fabrics and Knitwear</i>	(Õmblustehnoloogia II)	<i>Technology of Sewing Products II</i>
<i>Fashion Accessories</i>	Kaasaegsed moesuunad	<i>Modern Fashion Trends</i>
<i>Supply Chain Management</i>	Laovarude juhtimine	<i>Inventory Management</i>
<i>Marketing Management</i>	Turundus	<i>Marketing</i>
<i>Kunst des 20 Jahrhunderts II</i>	Esteetika II	Info puudub

Enamikel juhtudel on ainekursuste tõlked eesti keelde korrektsed. Üksikutel juhtudel esineb ebatäpsusi ainekursuste tõlkimisel. Näiteks ainekursus *Intercultural communication and counselling* on tõlgitud *Rahvusvaheline suhtlemine ja nõustamine*.

2009/2010 a. koostatud uuringu tulemused näitavad samuti, et suuremaid vigu või ebatäpsusi ainekursuste tõlkimisel esines vähestel juhtudel. Käesoleva uuringu tarbeks esitatud dokumentide põhjal võib väita, et vead ainekursuste tõlkimisel on pigem erandlikud.

Hoolimata asjaolust, et Erasmuse programmi raames sooritatud õpingute ülekandmise vormistamisel akadeemilisele õiendile esineb endiselt mitmeid ebatäpsusi ja on kohati vastuolus õigusaktidega, on selge, et 2011. a koostatud Akadeemilise õiendi täitmise juhendis ning 2009/2010 toimunud samalaadse uuringu kokkuvõttes välja toodud juhised ja soovitused on aidanud kaasa välisriigis sooritatud õpingute ülekandmise korrektsemale ning selgemale vormistamisele.

Soovitused

Hea praktika	Mitte nii hea või mitteaktsepteeritav praktika
Õppe- ja praktikalepingud ning tegelik õppetöö	
Üliõpilane läbib Erasmuse programmi raames õpingud sh praktika vastavalt õppe- või praktikalepingule	Üliõpilane läbib vaid osa õppelepingus fikseeritud ainekursustest.
Õppe- ja praktikalepingu muudatused vormistatakse kirjalikult.	Üliõpilane õpib ja läbib ainekursusi ja mahus, mis ei kajastu lepingus ning vastav õppelepingu lisa on vormistamata.
Üliõpilase koormus Erasmuse õpingute raames ei ületa oluliselt täiskõormuse võimalikku mahtu	Üliõpilane sooritab õpinguid ebareaalselt suures mahus.
Praktikalepingus fikseeritakse kohustusliku punktina läbitava praktika maht ECTS ainepunktides.	Praktikaleping ei sisalda Erasmuse õpingute raames läbitava praktika mahtu ECTS ainepunktides.
	Magistriõppes on sooritatud bakalaureuse tasemel ainekursuseid.
Välisriigi (õppe)asutuse poolt väljastatud tõendid	
Välisriigi õppeasutuse poolt väljastatud õiend sisaldab informatsiooni läbitud õpingute taseme kohta (viide kõrgharidusastmele).	
Välisriigi asutuse poolt väljastatud tõendil praktika sooritamise kohta on võimalusel läbitud praktika maht märgitud ECTS ainepunktides	
Õpingute arvestamine	
Kõik õppelepingus fikseeritud originaalsooritused on arvestatud ja üle kantud. Ained/moodulid, mis ei kajastu õppelepingus, kuid mis on sooritatud lisaks, arvestab kõrgkool vastavalt õppekavale maksimaalses võimalikus mahus.	Õppelepingus fikseeritud aineid ei ole üle kantud.
	Kõik või enamik aineid (ka erialaga otseselt seotud) on arvestatud vabaaineteks ning on käsitletavad täiendavate õpingutena, lisaks õppekava nõuetele.
	Üle ei kanta madala tulemusega sooritatud ainekursuseid.
Ainepunktide ülekanndmine	
Ainepunktid on üle kantud originaalsoorituse mahus.	Ainepunkte on antud originaalsooritusega võrreldes vähem või rohkem.

	Välisriigi õppeasutuse bakalaureusetaseme õpingud on üle kantud magistriõppesse.
Praktika kantakse üle praktikalepingus kokku lepitud mahus.	Praktika ülekandmise protseduurid ei ole selged ja läbipaistvad.
Praktika ülekandmise ja selle hindamise protseduurid on selged ja läbipaistvad	
Õppetöö tulemused (hinded)	
Välisriigi hindamissüsteemi hinded on üle kantud mitmeeritava hindamisena „arvestatud“ („pass“)	Välisriigi hindamissüsteemi hinded on „konverteeritud“.
	Hinnete „konverteerimise“ aluseks võetakse ECTS hindekskala.
	Välisriigi õppeasutuses mitmeeritava hindamise korral on hinded üle kantud eristava hindamisega.
Õpingute kajastumine akadeemilisel õiendil	
Välisriigi kõrgkoolis läbitud ained kajastuvad akadeemilise õiendil originaalsooritustena koos viitega, millise kõrgkooli juures ained läbiti. Vastavad ained on kas eraldi plokina või tähistatud indeksiga või muul moel selgelt tähistatud.	Akadeemilisel õiendil ei kajastu teises kõrgkoolis õpitu. Ained on näidatud koduülikooli ainete ja sooritustena.
Välisriigi õppeasutuse nimi on märgitud kas originaalis või ametliku ingliskeelse tõlkena (vastavalt õppeasutuse poolt väljastatud tõendile).	Välisriigi õppeasutuse nimi on tõlgitud eesti keelde või märgitud ebatäpselt.
Välisriigis läbitud õppeained on akadeemilisele õiendile kantud originaalkeeles, mille järel sulgudes on antud tõlge eesti keelde.	Välisriigi õppeasutuse ained on akadeemilisele õiendile kantud vaid eesti keeles või on asendatud mõne teise kodukõrgkooli ainega.
Praktikat on arvestatud õpingute osana ja see kajastub akadeemilisel õiendil.	Välisriigi õppeained on akadeemilisele õiendile kantud vaid originaalsooritustena (ilma tõlketa)
Akadeemilisel õiendil on sooritatud praktika tähistatud viitega (õppe)asutusele ning asukohariigile, kus praktika toimus.	Välisriigis sooritatud ained ei ole üle kantud vastavalt õppeasutuse poolt väljastatud tõendile, vaid ainekursuste nimesid on muudetud.
Viide Erasmuse programmis osalemise kohta on soovitatav märkida akadeemilise õiendi p. 6.1.	